

Helmuth Nyborg
Adslev Skovvej 2
8362 Hørning

Danish Agency for Science
Technology and Innovation

Ministry of Science
Technology and innovation

Afgørelse i sagen indbragt for Udvalgene Vedrørende Videnskabelig Uredelighed vedrørende Helmuth Nyborgs klage over dekan Svend Hylleberg

4. juli 2007

De rettede ved brev af 14. september 2006 henvendelse til Udvalgene Vedrørende Videnskabelig Uredelighed (UVVU), hvori De anmodede om at blive rensset for påstande om videnskabelig uredelighed jf. § 2, stk. 1, 2. pkt i bekendtgørelsen om UVVU (bkg. nr. 668 af 28. juni 2005).

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Bredgade 40
1260 København K
Telefon 3544 6200
Telefax 3544 6201
E-post fist@fist.dk
Netsted www.fist.dk

Udvalget vedrørende videnskabelig uredelighed for kultur- og samfundsvidenskabelig forskning (herefter udvalget) har behandlet Deres klage af 14. september 2006 over dekan Svend Hylleberg.

Sagsbehandler
Annette Rasmussen
Telefon 35446279
Telefax
E-post anr@fist.dk

Følgende medlemmer og suppleanter har deltaget i behandlingen af sagen:

Landsdommer Poul Lodberg (formand)
Professor Peter Harder
Professor Hanne Foss Hansen
Professor Kirsten Weber
Lektor Charlotte Bloch
Professor, dr. phil. Bjørn Poulsen
Professor Mogens N. Pedersen

Sagsnr.
Dok nr. 228044
Side 1/6

Udvalget finder ikke grundlag for at betegne Deres arbejde vedrørende forskningsprojektet om kønsforskelle i intelligens som værende videnskabeligt uredeligt, således som dette begreb er defineret i UVVU's bekendtgørelse (bkg. nr. 668 af 28. juni 2005). De kan læse den nærmere begrundelse nedenfor.

Sagsfremstilling

Ved brev af 14. september 2006 oplyste De til UVVU, at De ønskede at blive rensset for påstande om videnskabelig uredelighed, som dekan Svend Hylleberg havde fremsat i forbindelse med en personalesag på Aarhus Universitet.

Sagen har været sendt til høring på Aarhus Universitet.

Det fremgår af sagen, at Jens Mammen, institutleder for psykologisk institut på Det Samfundsvidenskabelige Fakultet ved Aarhus Universitet, som led i sit tilsyn med de videnskabelige medarbejderes arbejdsindsats, indstillede til dekanen, at et

sagkyndigt udvalg skulle nedsættes til bedømmelse af Deres forskningsprojekt vedrørende kønsforskelle i intelligens. Det sagkyndige udvalg udarbejdede en indstilling til dekan Svend Hylleberg, som på grundlag heraf udarbejdede en indstilling til rektor Lauritz B. Holm med 10 punkter, hvor Deres undersøgelser i forbindelse med forskningsprojektet blev vurderet som mangelfulde. Sagen blev fra universitetets side afsluttet med en alvorlig irettesættelse fra rektor.

Det fremgår af brev af 3. november 2006, at rektoratet stod for den videre korrespondance, idet der var tale om en personalesag.

Retsregler

Det fremgår af § 2 i UVVU's bekendtgørelse, bkg. nr. 668 af 28. juni 2005, at der ved videnskabelig uredelighed forstås en forsætlig eller groft uagtsom adfærd i form af forfalskning, plagiering, fortielse eller lignende, der indebærer en utilbørlig vildledning om egen videnskabelige indsats og/eller videnskabelige resultater. I bestemmelsen er der en ikke-udtømmende liste over forhold, der kan være omfattet af bestemmelsen, bl.a. uoplyst usædvanlig og vildledende anvendelse af statistiske metoder (§ 2, nr. 3) og uoplyst ensidig eller forvredet fortolkning af egne resultater og konklusioner (§ 2, nr. 4).

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 2/6

Det fremgår af § 4, stk. 1, 2. pkt. i samme bekendtgørelse, at UVVU kan behandle sager, der rejses af en part, der ønsker at blive rensset for navngivne, anonyme eller kildebeskyttede påstande om videnskabelig uredelighed, under forudsætning af, at parten giver alle nødvendige oplysninger til brug for udvalgenes behandling af sagen.

Gennemgang af sagen

Det fremgår af dekanens indberetning af 7. august 2006 (bilag 7 til Aarhus Universitets brev af 3. november 2006), at:

”Det bemærkes, at der ifølge det fagkyndige udvalgs rapport ikke er grundlag for at antage, at Helmuth Nyborg med forsæt har gjort sig skyldig i ”fraud”, dvs. har udført bevidst svindel. Derimod har han efter min vurdering udvist en groft uagtsom adfærd, der indebærer en utilbørlig vildledning om egen videnskabelig indsats og resultater. Dette er sket ved at publicere resultater fra en undersøgelse, der er baseret på en helt utilstrækkelig beskrivelse af undersøgelsens design, en meget mangelfuld monitorering af undersøgelsen, en beskrivelse af grundlaget for de offentliggjorte undersøgelser, der ikke blot er mangelfuldt, men flere steder ukorrekt, samt dokumenteret et helt utilstrækkeligt kendskab til de anvendte statistiske metoders anvendelighed og begrænsninger. Helmuth Nyborg har således, som professor ved Aarhus Universitet, publiceret en helt utroværdig og værdiløs undersøgelse, og ved sin forsømmelighed forbrudt sig alvorligt imod kravene til videnskabelig redelighed og god forskningsskik.”

Som baggrund for indberetningen henvises til rapport fra det sagkyndige udvalg, der nedsattes 7. december 2005 på opdrag af dekan Tom Latrup-Pedersen til besvarelse af et antal spørgsmål om Deres forskning. Indberetningen opsummerer et

antal af de fundne kritikpunkter og anfører disse som belæg for den citerede konklusion.

Det fremgår af sagen, at problematikken vedrørende uredelighed startede ved, at De orienterede pressen om Deres forskningsresultater (der tidligere var fremlagt ved en videnskabelig konference, men på det tidspunkt ikke forelå som skriftlig videnskabelig publikation) vedrørende forskelle mellem mænds og kvinders intelligens. I forlængelse heraf rejste Aarhus Universitet (AU) et krav om at få adgang til datamaterialet med henblik på en efterprøvning. Der er ikke enighed om det præcise forløb i sagen om at stille data til rådighed, men udvalget har lagt til grund, at De ved nogle lejligheder ikke efterkom krav om i fuldt omfang at stille materialet til rådighed, og dette udløste en gradvis skærpelse i tonen mellem Dem og et antal forskellige instanser på AU. Dette resulterede i en sag ved AUs Praxisudvalg, der kritiserede Dem for at offentliggøre resultater, der ikke kunne efterprøves.

På baggrund af Deres fremstilling af sagen indkom et antal henvendelser fra kendte udenlandske forskere til støtte for Dem, hvilket gav anledning til en sag vedrørende Deres loyalitet over for AU med hensyn til den måde De har fremstillet sagsforløbet på. Efter at De havde stillet både Deres beregningsgrundlag og Deres primære materiale til rådighed, blev et sagkyndigt udvalg nedsat, der blev bedt om at besvare fjorten spørgsmål om Deres forskning, inklusive omgang med data, forholdet mellem videnskabelige fund og både redegørelser i videnskabelige publikationer og fremstillinger rettet imod offentligheden, anvendte statistiske metoder samt detaljer i offentliggjorte ræsonnementer. Dette udvalg afgav beretning i foråret 2006, og på baggrund heraf blev de konklusioner draget, som De har indklaget til UVVU.

Forsknings- og
Innovationsstyrelsen

Side 3/6

Den centrale anklage om en grov uagtsomhed og utilbørlig vildledning skal således bedømmes i forhold til et forløb, der vedrører forholdet til omgangen med datamateriale, til videnskabelig praksis om at give adgang til at efterprøve konklusioner på materialet efter offentliggørelsen, til anvendte statistiske metoder, samt til krav om omhyggelig redegørelse for anvendte metoder i selve de videnskabelige publikationer. Ved siden af sagen om uredelighed er der andre spørgsmål som kan forventes diskuteret i nær sammenhæng med redelighedsaspektet, ikke mindst spørgsmålet om, i hvor høj grad Deres konklusioner kan anses for holdbare. Dette spørgsmål kan ikke afgøres af UVVU. Der er derfor i det følgende lagt vægt på klart at adskille selve redelighedsspørgsmålet - som er det, UVVU kan udtale sig om - fra de øvrige spørgsmål.

Kritikpunkterne imod Dem

I det sagsforløb der kort er skitseret ovenfor, har en række forskellige forhold givet anledning til kritik. Kritikken kan opsummeres i følgende hovedpunkter:

1. Der er rejst kritik af de anvendte metoder, herunder statistiske beregningsmetoder.
2. Der er rejst kritik af Deres omgang med data: I en lang periode har der været usikkerhed om præcis hvilke datasæt, der var lagt til grund for bestemte beregninger og deraf følgende konklusioner, hvortil kommer, at der er påpeget konkrete

te fejl og mangler i materialet og i Deres redegørelse for det, bl.a. omfattende omfanget af frafald i længdeundersøgelsen.

3. Da De fremlagde Deres resultater til offentlig debat, var Deres beregningsgrundlag ikke tilgængeligt på en sådan måde, at resultaterne kunne efterprøves, og De undlod ved flere lejligheder at efterkomme opfordringer til at fremlægge det i fuldt omfang

Ad punkt 1 (kritik af anvendte metoder)

Kritikken vedrører især brugen af en bestemt statistisk formel, som i det sagkyndige udvalgs redegørelse siges ikke at kunne begrunde en af Deres centrale konklusioner, nemlig den der vedrører den samlede 'g'-faktor (i modsætning til de enkelte underpunkter). Spørgsmålet er, om fundene understøtter konklusioner om kønsforskel mht. intelligens, eller kun konklusioner om en kønsrelateret forskel på enkelte specifikke testspørgsmål.

Udvalgets opfattelse er, at man uden at tage stilling til dette spørgsmål kan konkludere, at denne kritik ikke kan begrunde en påstand om videnskabelig uredelighed. Det generelle spørgsmål om, hvad man kan eller ikke kan konkludere på basis af faktoranalyser under forskellige betingelser i relation til påstande om arvelig 'general intelligence' har i årtier været genstand for en omfattende videnskabelig diskussion, med *The Mismeasure of Man* (Gould 1981/1996) som en central kritisk publikation og *The Bell Curve* (Murray og Herrnstein 1994) som en meget diskuteret publikation, der argumenterer for arvelige intelligensforskelle mellem forskellige befolkningsgrupper. Hovedpositionerne er således offentligt kendte, og det er ligeledes velkendt hvor De står; bestemmelsen om uoplyst vildledende anvendelse af statistiske metoder kan derfor ikke gøres gældende. Selvom nogle kunne mene, at Deres konkrete valg er kritisabelt på en måde, der ikke følger af den generelle videnskabelige holdningsforskel, er dette ikke af relevans for redelighedsdiskussionen, kun for en diskussion om kvaliteten af det videnskabelige arbejde.

En kritisk ekspertgennemgang af statistiske metoder i ethvert større empirisk projekt vil med en vis sandsynlighed give anledning til diskussioner af tilsvarende karakter, uden at dette automatisk rejser spørgsmålet om redelighed.

Ad punkt 2 (datahåndtering)

Det fremgår af det sagkyndige udvalgs rapport at der kan påpeges fejl i omgangen med data, og at De ikke i Deres publikationer har gjort rede for de anvendte data på en måde, der umiddelbart tillader at gøre de gennemførte analyser efter. En sådan forsømmelighed og mangelfuld oplysning ville kunne betragtes som uredelig, hvis den var forsætlig eller groft uagtsom og indebar en utilbørlig vildledning om egen videnskabelige indsats og/eller videnskabelige resultater. Det fremgår imidlertid af det sagkyndige udvalgs rapport, at de begåede fejl ikke på afgørende måde ændrer de konklusioner, som data kan begrunde, vel at mærke hvis man lægger de videnskabelige og metodiske præmisser til grund, som De er kendt for at gøre.

Udvalget har drøftet spørgsmålet om frafaldet i længdeundersøgelsen, dvs. det forhold at antallet af forsøgspersoner falder i løbet af den tid, undersøgelsen løber over. Det sagkyndige udvalg påpeger som et særskilt problem at dette frafald

skaber problemer, som De burde have diskuteret både med hensyn til dets kvantitative og kvalitative dimension (risikoen for 'bias'), i forbindelse med spørgsmålet om, hvor sikre konklusionerne kan siges at være. Dette er af potentiel relevans for spørgsmålet om utilbørlig vildledning. Udvalget noterer sig Deres påpegnings af, at dette er et velkendt problem i længdeundersøgelser, men mener ikke dette er tilstrækkeligt til at begrunde at dette forbehold ikke diskuteres. På den anden side anser udvalget det ikke på det foreliggende grundlag for dokumenteret, at denne udeladelse er så graverende, at den bør karakteriseres som havende karakter af utilbørlig vildledning.

I denne bedømmelse ligger ikke en stillingtagen til den større eller mindre alvor af de forskellige kritikpunkter, dvs. regnefejlene, spørgsmålet om den fejlagtige fremstilling omkring de 52 over for de 62 datasæt, spørgsmålet om i hvor høj grad pladsrestriktionerne undskylder mangler i redegørelsen for data i den videnskabelige publikation, og spørgsmålet om den betydning frafaldet har for længdeundersøgelsens resultater, anskuet med henblik på spørgsmålet om resultaternes holdbarhed.

Ad punkt 3 (manglende mulighed for efterprøvning)

Tilbage er spørgsmålet om offentliggørelsen af konklusionerne, med deraf følgende diskussion i offentligheden, uden at det samtidig var muligt at efterprøve konklusionerne på basis af Deres eget beregningsgrundlag. Problemet forstærkes af, at De ved en række tilfælde undlod at råde bod på problemet ved at gøre Deres beregningsgrundlag fuldt tilgængeligt.

Dette punkt er efter UVVUs mening det alvorligste af de anførte kritikpunkter. Som det også er konstateret af det sagkyndige udvalg, kan man kritisere dette forløb med henvisning til alment udbredte regler for god videnskabelig praksis, både i Danmark og internationalt: Ved ikke at muliggøre en efterprøvning, stillede De både videnskaben som generel samfundsinstitution, hvis troværdighed det er UVVUs opgave at styrke, og AU i særdeleshed, i en uheldig situation, der skærpedes af, at konklusionerne i første omgang fik en overdrejet og fordrejet form i offentligheden. Lige så vigtigt det er, at forskere ikke risikerer at blive forfulgt på grund af kontroversielle resultater, lige så vigtigt er det at såvel kontroversielle som forventelige resultater kan gøres til genstand på efterprøvning med mindst mulig forsinkelse.

For at konstatere, om der foreligger uredelig adfærd må det vurderes, om De ved ikke at efterkomme kravet om fuld fremlæggelse af datagrundlaget gør Dem skyldig i grov uagtsomhed med vildledning til følge. I den forbindelse inddrages den omstændighed, at AU på det pågældende tidspunkt trods praksisudvalgets kritik af Dem, undlod at stille præcise krav til Dem om fremlæggelse. Den daværende rektor gav Dem tværtimod en ikke nærmere afgrænset henstand med kravet. Senere skærpedes tonen som nævnt; men som forudsætning for UVVUs vurdering skal det præciseres, at der ikke i dansk forskning foreligger regler om præcise frister for udlevering af data. Hertil kommer, at Deres videnskabelige standpunkt var velkendt, og det spørgsmål der mest nærliggende ville rejse sig med hensyn til materialet når det forelå, ikke var spørgsmålet om vildledning, men om hvorvidt Deres videnskabelige modstandere kunne finde svagheder i Deres argumentation – altså et spørgsmål om holdbarhed, men ikke om uredelighed.

Forløbet kan eventuelt give anledning til, at man overvejer behovet for at udforme præciserende og fristprægede regler om adgang til efterprøvning af videnskabelige konklusioner.

Konklusion

Udvalget finder ikke, at der foreligger dokumentation for, at De har udvist uredelig adfærd.

Klagevejledning

Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredeligheds afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 35 i lov om forskningsrådgivning m.v. (lov nr. 405 af 28. maj 2003).

Med venlig hilsen

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 6/6

Poul Lodberg
Landsdommer
Formand for UVVU

Denne afgørelse er tillige sendt til sagens parter pr. e-mail.